

PTI-49/2000.
dr. Földes György úr
Politikatörténeti Intézet
igazgatója

Melléklet: 6 lap

Budapest
Alkotmány u. 2.

Tisztelt Igazgató Úr!

Mellékelten megküldöm a Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltárban 2000. szeptember 20-án tett szakfelügyeleti látogatásomról készített jelentést, szíves tudomásulvétel céljából.

A jelentést Zalai Katalin levéltárigazgatóval egyeztettem, aki a benne foglaltakkal egyetértett.

Budapest, 2000. október 13.

Tisztelettel:

dr. Kisasszony Éva
szakfelügyelő

Jelentés
a Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltárban tett
szakfelügyeleti látogatásról.

2000. szeptember 20-án felkerestem a Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltárat szakfelügyeleti látogatás céljából. Megbeszélést folytattam Zalai Katalin levéltárigazgatóval.

A szakfelügyeleti látogatás fő szempontja a következő volt:

- Hogyan érvényesülnek az 1995. évi LXVI. törvény nyilvános magánlevéltárakkal kapcsolatos előírásai és az állami támogatások mennyiben segítettek elő az intézmény működését?

A levéltár fenntartója a Politikatörténeti Intézet KHT.

Jogelődje a Magyar Dolgozók Pártja Munkásmozgalmi Intézete 1948-ban jött létre. 1957-től a Magyar Szocialista Munkáspárt Párttörténeti Intézete részlegeként, 1989-től a Magyar Szocialista Párt Politikatörténeti Intézet részeként működött. 1997-től a Levéltár önálló intézmény.

Az 1991. évi LXXXIII. sz. törvény az MDP és MSzMP szerveinek 1948-1989. között keletkezett iratait — a tagnyilvántartások kivételével — állami kezelésbe vette. Ezek az iratok 1992-ben a Magyar Országos Levéltár őrizetébe kerültek. A Politikatörténeti Levéltár az 1995. évi LXVI törvény 35. §. (7) bekezdése alapján nyilvános magánlevéltárként működik.

A Szakszervezeti Levéltár 1959-ben jött létre, 1971-ben Szakszervezetek Központi Levéltára névvel szaklevéltár lett, 1995-ben pedig nyilvános magánlevéltári státust kapott. Az 1989. utáni változások következtében a szakszervezetek szövetségekké alakultak, új szervezetek (konföderációk) jöttek létre. Az új szakszervezeti formációk anyagilag nem járultak hozzá a levéltár fenntartásához, így hosszas tárgyalás után az MSZOSZ Elnöksége döntése alapján 1999. március 31-én az intézmény beszüntette működését. A 2.600

folyóméternyi iratanyag letéti szerződés keretében a Politikatörténeti Levéltárba került. A letéti megállapodás szerint az MSZOSZ fenntartotta tulajdonjogát. Az anyag kezelésével kapcsolatos ügyekben (őrzés, rendezés, selejtezés, kutathatóság) a Politikatörténeti Levéltár szabadon rendelkezhet — természetesen a levéltári törvény betartásával.

1./ Elhelyezési körülmények, őrzési feltételek:

A Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár az Alkotmány u. 2. számú épületen belül, megfelelően védett helyen található. Az intézménybe a portaszolgálaton keresztül lehet bejutni. A raktárak zártak, tűzbiztosak, riasztóval és füstjelzővel felszereltek, a hőmérséklet szabályozható.

Az iratok fém állványokon, speciális dobozokban vannak. A raktárakat rendszeresen takarítják, rend és tisztaság található mindenütt.

A kutatótermet 1998-ban korszerűsítették, új berendezést vásároltak, polcokat és zárható ruhatári szekrényeket készítettek. A jól felszerelt kutatóteremben az összes segédlet az érdeklődők rendelkezésére áll. A kutatóterem mellett xerox is működik.

A munkaszobák megfelelőek, a számítógépes ellátottság jó.

A Politikatörténeti Intézetben belül komplex technikai részleg is működik, amely nyomdai tevékenysége mellett könyvkötészettel, restaurálással, mikrofilmezéssel is foglalkozik. A levéltárban használatos irattároló dobozokat itt készítik.

Az elhelyezéssel kapcsolatban meg kell jegyeznem, hogy az elmúlt években többször is napirenden volt az épület más célú hasznosítása. Amennyiben erre sor kerülne fokozott figyelmet kell fordítani az iratanyag megfelelő elhelyezésére.

2./ Személyi feltételek:

A levéltárban négy fő dolgozik: a vezető, aki rendelkezik szakirányú végzettséggel, egy levéltáros, aki befejezte a levéltár szakot az egyetemen, egy kezelő és a kutatóterem felügyelője, nyugdíjasként. A kezelő jelenleg végzi a MOL által indított segédlevéltárosi tanfolyamot.

A levéltár tevékenységébe időnként nyugdíjasok társadalmi munkában besegítenek.

A szakszervezeti anyaggal történt nagyarányú iratgyarapodás a személyi állomány növekedését nem vonta maga után.

3./ Szakmai munka:

A levéltár összesen 3.800 fm iratanyagot őriz. Ebből a pártiratok 1.200 fm + a mikrofilgyűjtemény és a hangkazetták gyűjteménye (284 tekercs film, 1215 db hangkazeta, 30 db hanglemez) A pártiratok 80%-a darabszinten, 20% középszinten rendezett.

A 2600 fm-nyi szakszervezeti anyag dobozolva van. A munkatársak felmérése szerint 60%-a középszinten, 40%-a alapszinten rendezett. A szakszervezeti iratok jelentős része duplum, valamint nem maradandó értékű dokumentum. Az anyagot selejtezni kell, ehhez el kell készíteni a selejtezési ügykörjegyzéket. A munkát ellenőrző rendezéssel kell összekötni. Az iratokhoz raktári jegyzék van, azonban ezeket is ellenőrizni kell. A szakszervezeti iratok korszerű feldolgozására a levéltárosok részletes ütemtervet készítettek.

A Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár gyűjtőköri illetékessége az MSZP irataira terjed ki. Az MSZP irattára még nem adott át dokumentumokat az archívumnak. Az MSZP országgyűlési frakciója viszont átadta az 1994-98. közötti iratait. A levéltár gyarapodása főleg személyi fondokból áll. (Pl.: Ságvári

Ágnes hagyatékát is itt helyezték el.) Az utóbbi évek jelentős gyarapodása Andreánszky István hagyatéka és a Népszabadság sajtóarchívumának anyaga.

A Szakszervezeti Levéltár még megszűnése előtt begyűjtötte a SZOT megyei iratait 1989-ig. Az ágazati szakszervezetek anyagát szintén beszállították 1989-ig. Ha az MSZOSZ-hez tartozó szervek iratot szertenének átadni, akkor azt átveszik. Az új szakszervezeti tömörülésektől (SZEF, autonómok) csak abban az esetben vennének át iratot, ha a fenntartási költséghez hozzájárulnának.

A Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár nyilvántartásait az előírásoknak megfelelően, szakszerűen vezeti. Rendelkezik gyarapodási- és fogyatéki naplóval, fondtörzskönyvvvel, fondkartonokkal. A nyilvántartások számítógépes adatbázisban is megvannak. Az iratokhoz részletes raktári jegyzékek és darabszintű segédletek találhatók. A fondösszegekben az iratanyagra vonatkozó összes információ rendelkezésre áll. A Politikatörténeti Intézet Levéltárának fond- és állagjegyzéke 1997-ben jelent meg. A szakszervezeti iratokról 1998-ban került kiadásra a fond- és állagjegyzék.

Az intézmény szakmai munkájának középpontjában a segédletkészítés és a forráskiadványok megjelentetése áll. Kiadásra került az 1956-os gyűjtemények repertóriumai, valamint a Magyarországi Szociáldemokrata Párt 1890-1944. és a Szociáldemokrata Párt 1944-1948 között keletkezett iratainak repertóriumai. Előkészületek történtek a Magyar Kommunista Párt (1944-1948) iratainak repertóriumához is. Készül a Magyar Kommunista Párt és az SzDP vezető testületi üléseinek napirendi jegyzékeinek kiadása. Három kötetesre tervezik a pártközi értekezletek dokumentumainak megjelentetését.

Gyűjtik az adatokat egy politikai adattár elkészítéséhez is.

A Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltárban a kutatás feltételei biztosítottak. Van kutatási szabályzat, a kutatás engedélyeztetése és dokumentálása a törvényi előírások szerint történik. A kutatók és a kutatási esetek száma, valamint a xeroxmásolatok mennyisége évről-évre növekszik. 1999-ben 125 kutató, 907 esetben, 2000. szeptemberig 106 kutató, 803 esetben kereste fel az intézményt.

A kutatóterem csütörtök kivételével a hét minden napján 8,30-16 óráig, pénteken 15,30-ig áll a kutatók rendelkezésére.

4./ A költségvetési támogatás felhasználása:

1999-ben a nyilvános magánlevéltárak költségvetési támogatásából segédletkészítésre 1.064.000,- levéltári forráskiadvány készítésére 1.410.000,- számítógép és részegységek beszerzésére 1.229.000,- Ft-ot, összesen 3.703.000,- Ft-ot kaptak. Ezt a célnak megfelelően használták fel (Andreánszky István hagyatékához jegyzék készítése, a pártközi értekezletek forráskiadványhoz a dokumentumok feltárása), az elszámolás megtörtént.

2000-ben a költségvetési támogatásból a következő témákra pályáztak:

1. Szakszervezeti anyag rendezése, selejtezése és jegyzék készítése 3.000.000,- Ft
2. Napirendi jegyzék készítése a Szociáldemokrata Párt (1944-1948) vezető testületi üléseinek jegyzőkönyveihez 400.000,- Ft.
3. A levéltári kutatást, feldolgozást segítő kézikönyvek, szakkönyvek vásárlása 150.000,- Ft.
4. Takarítógép beszerzése 784.000,- Ft.

A fenti témák közül a szakszervezeti iratok rendezésére, selejtezésére, és segédletezésére benyújtott pályázatot a bíráló bizottság nem fogadta el azzal, hogy a Szakszervezeti Levéltár 1998-ban iratrendezés és kapcsolatos megbízási díjakra 1.700.000,- Ft-ot, segédletkészítés és kapcsolatos megbízási díjakra 700.000,- Ft-ot kapott.

A veszélyeztetett levéltári anyag védelmére kiírt pályázaton nem vettek részt.

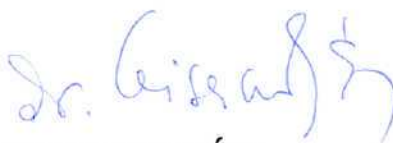
5./ Összegés, javaslatok:

A Politikatörténeti és Szakszervezeti Levéltár nyilvános magánlevéltárként működik az 1995. évi LXVI. törvény 30. §. (2) bekezdésében foglaltak szerint. A fenntartó, a Politikatörténeti Intézet KHT biztosítja az intézmény megfelelő működését.

A levéltári anyag őrzése és kezelése a törvényes előírásoknak jól megfelel. Az iratok biztonságos körülmények között, szakszerű kezelés mellett találhatók. A pártiratok feldolgozási szintje, segédlettel való ellátottsága biztosítja a kutatást, tájékoztatást és feltárást. A levéltár színvonalas repertóriumai elősegítik az 1945 utáni időszak kutatását.

A szakszervezeti iratok kutatása is biztosított, azonban a duplum anyagokat és a nem maradandó értékű iratok selejtezését el kell végezni, ahhoz, hogy a dokumentumok részletes feltárása lehetővé váljon. A selejtezés elvégzéséhez a levéltár jelenlegi személyi állománya kevés. Amennyiben a mostani létszámmal végzik el ezt a feladatot, akkor ez több évre meghatározza az intézmény munkáját.

Budapest, 2000. október 12.

dr. Kisasszony Éva
szakfelügyelő